

Leefbaarheid zelfstandigen verbetert, maar zeker in landbouw blijven obstakels groot

De leefbaarheid bij zelfstandigen is gestegen, al blijft een onevenwicht tussen werk en privé sterk aanwezig. Dat blijkt uit de werkbaarheidsmeting van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Een herkenbaar verhaal, zeker voor de landbouwers. 49,5 procent van alle ondernemers actief in land- en tuinbouw, visserij en bosexploitatie werkt onder belastende arbeidsomstandigheden. Dat zijn er bijna de helft meer dan in 2017.

🕒 13 DECEMBER 2023 – LAATST BIJGEWERKT OM 14 DECEMBER 2023 8:58

Ruben De Keyser

Lees meer over:

mentaal welbevinden

Boeren

zelfstandigen

52,5 procent van alle ondernemers, ook buiten de landbouw, kent geen werkbaarheidsknelpunten. Concreet betekent het dat iets meer dan de helft geen tekortkoming heeft op vlak van stress, motivatie, leermogelijkheden en de balans tussen werk en privé. Maar er blijft veel werk aan de winkel. Ondernemersorganisatie UNIZO pleit voor administratieve vereenvoudiging en de invoering van een gezondheidsbudget voor ondernemers. Dit moet de werkdruk en de barrière naar hulpvragen voor alle ondernemers verlagen.

Belasting toegenomen

Ook in de landbouw zou dit geen overbodige luxe zijn. “In ons basisrapport hebben we 107 waarnemingen gerapporteerd in de land- en tuinbouw, visserij en bosexploitatie”, zegt wetenschappelijk medewerker bij SERV, Ria Bourdeaud'hui. “Eigenlijk hebben we graag 200 waarnemingen voor we er iets zinvol over zeggen. Aangezien we dit aantal bevroegden bij de landbouw niet hebben behaald, moeten we de cijfers met de nodige voorzichtigheid bekijken. Enkel de grootste stijgingen en dalingen zien we als significant. Dat is zeker het geval voor de belastende arbeidsomstandigheden bij landbouwers. Daar zien we van 2007 tot nu, een sprong van 34,9 procent naar 49,5 procent van de ondernemers in de sector die belastende arbeidsomstandigheden ervaren. Er zijn ook beduidend meer landbouwers die een hoge fysieke belasting ervaren. In 2007 was dit zes procent, nu is dit 15 procent.”

“**Het globale verhaal in de landbouw is dat de werk-privébalans echt niet oké zit**

Ria Bourdeaud'hui - Wetenschappelijk medewerker SERV

De risico-indicator voor belastende arbeidsomstandigheden verschaft informatie over de mate waarin werkenden worden blootgesteld aan risico's op arbeidsongevallen, hinder in de fysieke werkomgeving zoals lawaai, trillingen, extreme temperaturen, contact met chemische agentia, en lichamelijke belasting zoals fysieke zware taken, ongemakkelijk werkhoudingen, repetitieve bewegingen. Niet vreemd voor landbouwers, al is het onduidelijk waarom deze cijfers zo gestegen zijn.

Werk-privé

“Het globale verhaal in de landbouw is dat werk-privébalans echt niet oké zit”, zegt Bourdeaud’hui. “Die problematiek heeft in de landbouwsector altijd al serieus boven het gemiddelde gelegen.” De cijfers leren dat 48,1 procent van de landbouwers kampen met een slechte werk-privébalans, een koppositie waarbij enkel de horecasector in de buurt komt. Het hoeft niet te verbazen dat ook de gradatie van overmatige fysieke belasting zich vooral bij horeca, de bouw en de landbouw bevindt. Op vlak van motivatie en leermogelijkheden doen landbouwers het dan weer even goed of zelfs beter dan de meeste sectoren.

Weer, prijzen en onderwaardering

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek ILVO stootte eerder al op gelijkaardige bevindingen. “Er zijn een aantal stressfactoren eigen aan de landbouwsector”, zegt ILVO-onderzoeker Lies Messely. “Sommigen zijn eigen aan het werken met levende materie, en het feit dat je afhankelijk bent van de weersomstandigheden. Denk maar aan de onophoudelijke regenval van de voorbije maand, of de droogte van de voorbije jaren.”

“Bovendien kunnen landbouwers hun prijzen niet zelf bepalen”, zegt Messely. “Soms moeten ze verkopen aan prijzen die lager zijn dan de productieprijs. Als je zo’n jaar meemaakt en je hebt net investeringen gedaan in je bedrijf, zoals zware machines en melkrobots, dan kom je in heel grote financiële problemen. Want ook dat maakt landbouwbedrijven vrij uniek. Hoewel deze bedrijven vaak slechts berusten op één of twee ondernemers, moeten landbouwers omgaan met heel grote bedragen. Veel groter dan bij andere zelfstandigen.”

“Vele landbouwers voelen zich niet gewaardeerd door de maatschappij

Lies Messely - Onderzoeker bij ILVO

Veel van deze problematieken zijn al sinds jaar en dag eigen aan de landbouw. Maar er zijn ook recentere bekommernissen, weet Messely. “Denk maar aan de onzekerheid rond PAS en het stikstofbeleid. Vele landbouwers krijgen geen toekomstperspectief en zetten vaak nodige investeringen on hold omdat ze niet weten welke richting het in de toekomst zal uit gaan.”

“En tot slot: vele landbouwers voelen zich niet gewaardeerd door de maatschappij. Dat wordt voor een deel gevoed door de manier waarop landbouwers in de media komen”, aldus Messely. “Veelal gaat het om negatieve verhalen, over hun impact op het milieu. Ze voelen een gebrek aan waardering voor hun werk en de mooie producten die ze produceren. De impact op het mentale welbevinden mag je hier zeker niet onderschatten.”

Praten is taboe

Om de hoge emotionele druk bij landbouwers enigszins tegemoet te komen, is er het Europees Thematisch Netwerk Farmwell. Het doel van dit netwerk is om in te spelen op de sociale uitdagingen en het welbevinden bij land- en tuinbouwers, in partnerschap met Boerenbond, Boeren op een Kruispunt, Ferm en ILVO. “We hebben vastgesteld dat het voor landbouwers moeilijk is om te spreken over mentaal welbevinden. Niet alleen in Vlaanderen, ook in andere landen.”

nieuws

30% meer aanmeldingen bij Boeren op een Kruispunt: “Alle lichten staan op rood”

7 FEBRUARI 2023

Volgens Messely zijn er een aantal barrières die landbouwers beletten om hulp te vragen. ILVO identificeert enkele barrières, hetzij persoonlijk, hetzij op sector- of maatschappelijk niveau. Zo kennen veel landbouwers een Spartaanse mentaliteit. Hard werken is een deugd, hulp vragen is voor de zwakken. Praten over gevoelens blijft in de sector een taboe, en voor velen is er ook de financiële drempel om professionele hulp te zoeken.

Ook eigen aan de sector is het concurrentiegevoel tegenover anderen, en een vrij gesloten cultuur wat betreft emotionele gevoeligheden. “Al hebben Boerenbond en Ferm de laatste jaren heel wat acties op poten gezet om daarrond te werken en de praatcultuur te verbeteren”, verduidelijkt Messely.

Op maatschappelijk vlak speelt ook de algemene kennis en voeling met de landbouwsector parten. De maatschappij heeft weinig voeling met de stiel en het boerenleven, en dus is er ook weinig begrip voor de specifieke noden van een landbouwer.

Oplossingen

Maar er zijn wel degelijk oplossingen. Farmwell presenteert zes sociale innovaties die landbouwers kunnen helpen om hun werkmatische en emotionele balans te bewaren. Eén van deze innovaties is het werk van de vzw Boeren op een Kruispunt. “Het belang van de boer staat voor ons voorop”, getuigt

directeur Els Verté. "We gaan hen begeleiden als ze vragen hebben rond het bedrijf. Als ze schulden hebben, komen we daar ook tussen. En we zijn er ook voor arbeidstechnische vragen rond bijvoorbeeld dierenwelzijn. Ten slotte kijken we ook of er psychologische hulp noodzakelijk is. Daarvoor doen we beroep op freelance psychologen."

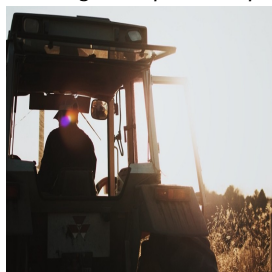
"Naast de begeleiding, doen we ook aan preventie en sensibilisering", gaat Verté verder. "Dat doen we via sociale media, vormingen en presentaties. De vorming duurt bewust maar een uur, om de aanwezigen een kapstok te geven hoe men het gesprek kan aangaan met iemand. Waarop moet je letten? Hoe zie je of iemand het moeilijk heeft? Opvallend bij die vorming is dat er van alle deelnemers, maar twee mannen waren. Dat toont dat het item 'mentaal welbevinden' in de landbouw vooral nog een vrouwenzaak is. Al geraken we via de vrouw toch op het bedrijf, en kunnen we zo de man bereiken. Maar het zou nog beter zijn als de man ons rechtstreeks zou bellen."

Voor landbouwer Dirk Devreese was deze organisatie een grote hulp. "10 tot 11 jaar geleden ging het slecht in de varkenssector", getuigt hij bij Farmwell. "De vergoeding was zo minimaal dat je haren ervan recht komen te staan. De facturen komen binnen, je kan ze niet betalen, en daar komt miserie van. Dan duurt het een heel eind voor je werkelijk de stap zet en zegt: nu is het genoeg, nu kan het niet meer."

Ook landbouwdochter Lut D'Hondt vond steun bij de organisatie. "Ik heb één broer, die het bedrijf verderzet", getuigt ze bij Farmwell. "Eind 2016 is hij uit het leven gestapt. Daarom vind ik het zo belangrijk dat mannen het gesprek aangaan. We hebben gezien dat hij in de problemen kwam, maar we hebben niet meer tot hem kunnen doordringen."

"Je mag geen angst hebben om het gesprek aan te gaan. Je moet erover beginnen. Dat is het belangrijkste", besluit Verté.

Wie vragen heeft over zelfdoding, kan terecht bij de Zelfmoordlijn op het gratis nummer 1813 en op de website www.zelfmoord1813.be.

Uitgelicht

Waar blijft de passende beoordeling op de landbouwer als mens?

Opinie

Impactstudie op milieu, impactstudie op economie, impactstudie op veiligheid ...

"Waar blijft bij beslissingen de impactstudie op de mens en het gezin achter een bedrijf?", vraa...

🕒 24 JULI 2023

[Lees meer](#)

Bron: Eigen berichtgeving; Werkbaarheidsmeting zelfstandige ondernemers 2023, Serv; Farm Well, The Series; ILVO, dossier 'Stress en welbevinden bij landbouwers'

VILT vzw

Koning Albert II Laan 35
1000 Brussel
Belgium

Contact

T • 0473 59 41 39
M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

© 2024 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

Webdesign by Who Owns The Zebra